

ლოქსი

გაზეთი გამოდის
1988 წლიდან

ცაგერის სახალხო დემოკრატიის რაიონული საბჭოს ორგანო

№15 (6390) 5 თებერვალი საგზაო 1991 წელი ფასი 5 კაპიკი

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს

დადგენილება

საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების
ადგილობრივი ორგანოების—საკრებულოების
არჩევნების შესახებ საქართველოს რესპუბლიკის
კანონის სამოქმედოდ შემოღებისა და
საკრებულოების არჩევნების დანიშვნის თაობაზე

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო ადგენს:

1. საქართველოს რესპუბლიკის კანონი „საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების—საკრებულოების არჩევნების შესახებ“ სამოქმედოდ შემოღებულ იქნეს გამოქვეყნებისთანავე.
2. საქართველოს რესპუბლიკის ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების—საკრებულოების არჩევნები 1991 წლის 3 მარტის ნაცვლად დაინიშნოს 31 მარტს.
3. ძალადაკარგულად ჩაითვალოს „საქართველოს სსრ სახალხო დემოკრატიის ადგილობრივი საბჭოების დემოკრატიის არჩევნების შესახებ“ საქართველოს სსრ 1989 წლის 18 ნოემბრის კანონი.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე

ზ. გამსახურდია

თბილისი, 1991 წლის 29 იანვარი.

ლაქიჯად შვილის გამგზავნი

... ჯერ კიდევ ადრე, რამდენიმე წლის წინ ჯანსაღი მცხოვრების ფერმაში მსულს წარმოუდგენლად მხიბლავდა ერთი ენერგიული, ვერცხლისწყალივით მოძრავი ქალი. განუწყვეტილად ფუსფუსებდა, რაღაცს აკეთებდა, ვერასოდეს დაინახავდი უსაქმოდ. ეს იყო ადრე, წლების წინ. წლებს, ზუზბის საშუალო სკოლაში სასწავლებლად მისულმა მეზობლად ნაცნობი სახე დაუბრუნდა და ისე გამეხარდა, როგორც დიდი ხნის უნახვე ნაცნობთან შეხვედრა გაახარებს ხოლმე კაცს. ისევ ისეთი ენერგიული და დაუღწევი ვიხილე ქალბატონი თინა—მეუღლე, დედა, დიასახლისი. თინა ჯინჯარაძე ზუზბის ცხოვრობს, თეთრულდითი ამაყმა სვანა ლეჩხუმელთა რძლობა შეიფერა. გადიოდა დღეები, თვეები. მეუღლესთან, რუბენ ყურაშვილთან ერთად მუხლჩაუხრელად შრომობდა ქალბატონი თინა. შეუღლებიდან ერთი წლის თავზე დედობის სიხარული ეწვია: პირველი ვაჟიშვილი რევაზი დაიბადა, რევაზს რამაზი მოჰყვა, მერე კი ნანატრი დაიყო ლალიც

შემატა ბიჭებს. სამი შვილი ცოცხათ და მამუკა და გოგიც შესძინეს და-ძმებს. დაქვითი ბედურებით სწრაფად გარბოდნენ წლები, ივერცხლებოდა თმა, სახეზეც მრავალდღეობა ნაოჭები, ბავშვები კი იზრდებოდნენ თბილი, მოსიყვარულე ოჯახის ატმოსფეროში. ზუზბის თათბირი საჩვენებელი გახდნენ. რამაზი ქუთაისის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მე-4 კურსის სტუდენტია, ლალი ბუღალტრის პროფესიას დაეუფლა, რევაზი მანქანების შემკეთებელია, თავისი საქმის ზედმიწევნით მცოდნე, პარალელურად მექანიკის ტექნიკურში სწავლობს. მამუკა და გოგი კი ჯერაც მოსწავლეები არიან. მღერ ბებია გახდნენ ქალბატონი თინა. თითქოს გუშინ იყო, ლალი რომ დაიბადა და დღეს უკვე საკუთარი ოჯახი აქვს, იმერელთა რძალია. —ბავშვები მოსიყვარულენი დამეზარდნენ, სანახევროდ თვითონვე დაზარდეს ერთმანეთი. თუ ხუთივენი უმადლეს განათლებას

ვინ მიიღებენ, ჯანმრთელები იქნებიან, შრომა უყვარდეთ, თავიანთი საქმე აკეთონ ჩუმი და უპრეტენზიოდ, სიყვარულის ღრუბლებში ერთმანეთს. ამ სულიკეთებით ცხრდილით მე და ჩემი მეუღლე მათ, ყველა ქალბატონი თინა. ყველაფერს ასწრებს მრავალშვილიანი დედა: ამოდენა ოჯახის მოვლა-პატრონობას, საკარმიდამო თუ საზოგადოებრივ ჯვარსა თუ სასიხინდე ყანაში ტრიალებს. —ქალბატონო თინა, რას უსურვებთ ქართველ ახალგაზრდობას?—კითხვას საუბრის დასასრულს. —უპირველეს ყოვლისა, მშვიდობიან, უღრუბლო ზეცას, მზეგრძელობას, დღეგრძელობას, თავისუფალ საქართველოში ცხოვრებას—იყო პასუხი. გვიმრავლოს თინა ჯინჯარაძის მსგავსი ქალები. ჭირში და ღვინაში გამოწრთობილი, ღამაზად შეიღობილი აღზრდილი, რომელთაც კარგად აქვთ დასახული და გათვითცნობიერებული, რომ გზას ხსენის ერის სიმრავლეა. ნანა აკოპიძე.

რ ა ი თ ნ ი ს მ ა ჯ ი ს ც ე მ ა

გამოვლს

გული

უპირველეს

ყოველისა

ამ დაძაბულ დროში ხშირად ვწერთ და ვლაპარაკობთ, რომ მხოლოდ სიყვითე, ერთმანეთის თანადგომა და ქველმოქმედება ჩვენი ერის ყველაზე დიდი შემწე და მხსნელი. სამაჩაბლო ახლა ჩვენი მტკივნეული წერტილი. აქ დაღვრილი სისხლი გვიხმობს, რომ თითოეულმა ჩვენგანმა 200 გრამი სისხლი მაინც გავიღოთ.

31 იანვარს, რაისაადამ-ყოფოს ქირურგიულ განყოფილებაში მოამზადეს რა პარატები, პირველ რიგში ახალგაზრდა ექიმებმა—გია სანიკიძემ, ნინო ახვლედიანმა, მაია გოჭაძემ გაიღეს სისხლი, შემდეგ კი რაისა-ვადიმოვოს მედლებმა და სანიტრებმა—ლილი კენჭაძემ, ლილა ვაჭაძემ, დალი

გუგავამ, ხაზო ჭაბუკიანმა, გულო ომანაძემ, ელისო ჭაბუკიანმა, დინარა გეგე-კორმა, დინარა მდივანმა და სხვებმა.

სულ ამ დღეს სისხლის გადასხმის რესპუბლიკურ სადგურს ცაგერის რაისა-ვადიმოვოდან 2200 გრამი სისხლი გაეგზავნა.

სოფელი

მადლიერია

აბრე უკვე ერთი კვირაა, რაც თოვლის საბურველშია გახვეული რაიონის მაღალმთიანი სოფლები. თოვლის საფარი განსაკუთრებით მაღალია ოფიტარის, ოყურეშის, მახურის, ისუნდრისა და ზუზბის მდინარეებში.

27 იანვარს მოსულმა თოვლმა აავსო სოფელ ოყურეშის სასოფლო გზები, გაძნელდა ფეხით მიმოსვლა. მოსახლეობა მშველელს

ექვბდა, ამ დროს საგზაო სამმართველოს (უფროსი ო. გიორგობიანი) მიერ გამოყოფილი მშველელი რაზმი, რომელსაც ვ. ბენიძე ხელმძღვანელობდა, თავისი ტექნიკით გაჩნდა სოფელში. ისინი ცხაკურის მხრიდან შევიდნენ სოფელში. კარგად იჭრობა ტრაქტორისტმა გოგი ბენდელიანმა, რომელმაც თოვლის საფარისაგან გაწმინდა და გაასუფთავა გზები სოფლის თავიდან სოფლის ბოლომდე და აქაურ მშრომელთა მადლიერება დაიმსახურა.

3. ყურაშვილი.

გეგმა—გადა-

ჭარბებით

რესპუბლიკის გარდამავალი პერიოდის ამჟამინდელ ეტაპზე, როგორც არასდროს,

მთავარი მიზნობილი საქმიანობა მალაღი პასუხისმგებლობაა.

მიუხედავად სოფელში შექმნილი სიძნელეებისა, რაიონის საფთოაქო ქსელის მუშაობა, როგორც ყოველთვის, ახალი წლის პირველი თვის გეგმის შესრულებასაც წარმატებით გაართვს თავი.

იანვრის თვეში საცალო საქონელბრუნვის გეგმა 10 ათას მანეთს ითვალისწინებდა, ფაქტურად კი რაიონის მშრომელებს 10400 მანეთის მომსახურება გაეწია.

მათ შორის ცენტრალურმა აფთიაქმა გეგმური 6900 მანეთის ნაცვლად 7960 მანეთის სამედიცინო სამკურნალო საშუალებები მიაწოდა მოსახლეობას, რითაც იანვრის გეგმა 115 პროცენტით გაანაღდა.

მშრომელთა მოთხოვნების დაკმაყოფილება—აი, დევიზი ფარმაცევტთა მომავალი საქმიანობისა.

სისხლის

სამომხმარო

ჭრენიკა

1991 წლის 30 იანვარს 18 საათსა და 30 წუთზე ცაგერის რაისა-ვადიმოვოდან მილიციის განყოფილებას შეატყობინეს, რომ მიყვანილ იქნა ციცილმსრო-ლელი იარაღით გულმკერდის არემი დაჭრილი მოქალაქე გოჩა ანზორის ძე ბენიძე, რომელიც მიყვანისთანავე გარდაიცვალა. საქმეს იძიებს რაიონის პროკურატურა.

1991 წლის 31 იანვარს ნაშუალდღევს დაახლოებით 3—5 საათამდე დაუდგენელი პარების მიერ გატეხილ იქნა ცაგერის რაიონის პერატების სამრეწველო საქონლის ცენტრალური საწყობი, საიდანაც მოიპარეს 3 ცალი საქსოვი დაზვა. 8500 მანეთად ღირებული. გამოიძიებს აწარმოებს შინაგან საქმეთა რაიგანყოფილება.

ინტერვიუ ისევ სამაჩაბლოს ტკიპილით

ჩვენი ფიქრი და გონება ისევ სამაჩაბლოს დასტრიალებს. არ ნელდება ტკიპილი, უფრო და უფრო ღრმადდება ისტორიულად შესისხლბორცებულ ქართველ და ოს ერებს შორის გაჩენილი უფსკრული.

საწესბარო დიდი, დავიდალეთ, მაგრამ ვინ გვაქვართ, ქართული მილიციის წარწელები დღე და ღამე სიკვდილს ჩასცქეროდა თვალში. რათა დიდიცან საკუთარი ბუდე, ქართული მიწა, აივსო მოთინებზე ფილა, მაგრამ მაინც აწვებიან წერვებს, ცდილობენ ნაკლებად სისხლით როგორმე ხელი შეუწყონ ვითარების სტაბილიზაციას. ამასობაში რამდენი დავა უმზნო სისხლისღვრაში, რამდენი ქართველი აიყარა მამა-პაპის საძვალედან შეიძლება მოთმენა იმისა რომ ქართველს საქართველოში ლტოლვილი ერქვას?

ამ დღეებში შინაგან საქმეთა ცენტრის რაიგანყოფილების კიდევ ერთი ჯგუფი დაბრუნდა ოსეთიდან. ჩვენი კორესპონდენტი შეხვდა ჯგუფის ერთ-ერთ წევრს ბესიკ კობალიანს. ბევრი ალაპარაკა ამ ახალგაზრდა კაცის ვაჟკაცობაზე. 4 იანვრიდან მოყოლებული, როცა პირველი შესვლა დაიწყო ოსეთში, იგი უკან არ მობრუნებულა. ერთხელ მოტყუებით წამოუყვანა იგი თითქოსდა ამის ავადმყოფობის მიზეზით და მეორე დღესვე უკან გაბრუნებულა.

არ ვაჭარბებთ. ბესიკი ნართლაც გამოჩნეული ახალგაზრდაა, მაგრამ ამჯერად მის პიროვნებაზე მეტად ჩვენცა, და დარწმუნებული ვართ, მასაც, ოსეთში მიმდინარე მოვლენებში უფრო გვაძლევებს, გვაფორიაქებს. ამიტომ რამდენიმე კითხვით მივმართეთ:

ბესიკ: ჩვენი მკითხველი იცნობს ინტერვიუს შინაგან საქმეთა რაიგანყოფილების უფროსის მოადგილესთან ალექო ჩიქოვანს. თან, ისედაც გარკვეულია მიმდინარე მოვლენებში. ჭკივრტყი-ბს ბოლო დღეებში არსებული ვითარება.

ჩვენი მორიგი 7 კაციანი ჯგუფი 22 იანვარს წავედით. რაიონიდან დილაიდან გავედით, რომ დღის შუკით შევსულიყავით ცხინვალში. ჩვენამდე წინადაებით მოთოვა, გაგვიჩიოდა გელავერის გადალახვა და ამიტომ ცხინვალს დამით მივადრწით, არა და იმ დღეს

თითქოს რაღაც წინადადებული ნაბიჯი იყო შეთანხმება—სტაბილიზაციის გზაზე. ცხინვალის შესასვლელში, ჩვენს სიმაგრესთან ავტონისაქციის პუნქტთან აგვიტეხეს სროლა. 4 საათი დაგვადგო სროლის ქვეშ. სასწრაფოდ დავტოვეთ მანქანები და ბეტონის კედლების ბარიკადებს ამოვეფარეთ, არ გასულა წუთიც და პროდუქტებით სავსე ჩვენი ავტობუსის (მძღოლი ბუღუ ომანაძე) საჭე ტყვიამ შუა გულში გახვრიტა, მისივე ცვართანის შინელიცა და ფანჯრებიც დაეზრია. სროლა მთელი ღამე გაგრძელდა. ჩვენც ასე ძირს გაწოლილებმა გავატარეთ ის ღამე, მაგრამ, როგორც ხედავთ გადავრჩით.

ოსები, როგორც ჩვენთვის ცნობილია, კარგად არიან შეიარაღებული, ხელსაყრელი პოზიციაც აქვთ. ქართულ მილიციას უჭირს, იარაღიც სამართავრო აქვთ. მით უფრო, სიმაართლე უნდა ითქვას, ბრძოლის გამოცდილებაც არ არის.

მართალია, ოსებმა დიდძალი იარაღი მიიღეს. ცენტრიდან და ჩრდილო ოსეთიდან მართავენ მათ. იმასაც კი კადრულობენ, რომ კუბოთი შეაქვთ იარაღი ცხინვალსა და ჯავაში. ჩემის აზრით შეცდომა იყო, რომ შარშან მილიციის ორგანოებიდან იარაღი ამოიღეს და თითქმის ცარიელ-ტარიელი დავტოვეს. არადა, თქვენ ვერ წარმოიდგენთ ომი, ორგანიზებული ომი, მაინც სხვაა. ასეთ პარტიზანულ პირობებში კი გაცილებით რთულია ბრძოლა, შენობებიდან, ფანჯრებიდან, მანქანებიდან გესვრიან დღისით და ღამით, საიდანაც უნდათ, როცა უნდათ, ყოველ წუთში მოელი სიკვდილს. არ დავიმალება, თქვენ ასევე, მილიციის ბრძოლის გამოცდილება არა აქვსო. მართალი ვითხრათ, მე ცალკე ნტრის მეშინია და

ცალკე უნებლიედ, უტოლინარობით გასროლილი ტყვიის, სხვანაირად არ გამიგოთ, მაგრამ ავლანეთში ბრძოლაგამოვიღოს მაქვს ბრძოლისა და თავდაცვის გარკვეული პრაქტიკა და ამდენად ვამბობ ამას.

პირველად, 4 იანვარს, როცა შევედით სამაჩაბლოში, ოსები არ იყვნენ მზა ნდგომარობაში. მაშინვე რომ მოგვეხდინა პარალიზება, ამით ნსხვერპლსაც ავიცდენდით. მე გეტყვით გულახდილად დღეს მილიციის რეპუტაციასზე ბევრს ლაპარაკობენ, საზოგადოება აღფრთოვებულია რესპუბლიკისა თუ რაიონში კატასტროფულად მზარდი დანაშაულობებით. ამაში გეთანხმებით, მაგრამ მერწმუნეთ ერთ რანეში—ოსეთში შესული ყოველი ქართველი მილიციელი ნაღდი პატრიოტია, არც ერთი უკანდახევი არ არის. ადამიანები ვართ და ხანდახან ისე დავიმუხტებით, ისე დავგვიჟებმა მოთმინების ძაფი, რომ მინისტრს კიდევ შევკადრეთ: ან გაგვიშვით და ან აღარ გემოჩრჩილებითო. ასეა, მოუთმენელია როცა შენს მიწაზე შენ გკლავენ, შენ გესვრიან, ცეცხლს გიკიდებენ. თქვენ მინისტრი ასხენეთ.

ბუნებრივია, იგი დღენიდაგ ოსეთშია. რა აზრისა ხართ მის პიროვნებაზე?

ნაღდი, გულიანი, თავმდაბალი ახალგაზრდა კაცია. მხოლოდ, გვერდში დგომა უნდა, პირადაც გვესაუბრა. ჩემი ცაგერლება ის ვაჟკაცობა შევიტყვეო. აბა, თქვენ იცითო, ბეგოლოებო გაგვეხუმრა. გვერდში დგომა ვახსენე. პირველ რიგში საჭიროა მილიციის როგორგანიზაცია და რატომ, ეს ყველან ვიცით. მაგრამ საზოგადოებას რაღა უშველის—

დღე არ გავა ქურდობის, ყაჩაღობის მკვლელობის გარეშე.

გვანტერესებს ოსი მოსახლეობის უმრავლესობის პოზიცია.

ჩვენ ვხვდებით ოსებსაც და ქართველებსაც, შევდივართ ოჯახებში, ვიღებთ იარაღს. თვალწინ ნიღვას ერთი ოსი ოჯახის დიასახლისი: იტირა ცრემლი ღვარა იმ ქალბატონმა. მრცხენიაო, თქვენი შეხედვა, ჩვენ რა დავაწავით, იმ ერთეულ გარეწარ ხელმძღვანელებს მოჰკითხეთ, ასე რომ გადაგვიღეს ერთმანეთსო.

ასეა. მოსახლეობის 80 პროცენტი მუქარისა და ზეგავლენის ქვეშაა. იმ ქალმაც გვითხრა, თუ შეიტყვეს თქვენ გამოგელაპარაკეთ, ამ საღამოსვე ანგარიშს გაგვისწორებენო.

ყველა ტირის, შეძრწუნებულა. ქალაქი დატოლია. ცხინვალში არ მუშაობს არც ერთი საწარმო და ორგანიზაცია.

24-ში პარტიის საქალაქო კომიტეტის შენობა მოჰყვა ნაისი-რებულ ცეცხლში. წინა ღამით ჩვენ განკარგულება მივიღეთ დავგვიკლა პოსტები და უკან დავებო. სოფელ ელვრეკისში გავატარეთ ის ღამე, იქ დავიჭირეთ ორი გრანატებით შეიარაღებული ოსი. დილით დაღლილ-დაქანცულს ჩვენს პოსტზე დაბრუნებულს ჩაენდინა. ზურაბ თუთისანი და ჯანიკო ახვლედიანი კი გაპარულან. საათნახევარი ისროდნენ თურმე ბიჭები, მერწმუნეთ საოცარი გრანობაა სამაჩაბლოს, მისი ღირსების დაცვა, ზენოთაც ვთქვი გაქრა შიში, სიმხალე.

დღეს მთელი საქართველო თქვენს გვერდშია, ხომ არ გიჭირთ საქმელ-სასმელზე, სხვა მხრივ.

კარგი გამახსენეთ—გვიჭირს კი არა, პირიქით იმდენი სურსათ-

სანოვაცე, სითბო და თანადობა გავატანეს, რომ მიჭირს მადლიერების გამოხატვა. თითქმის არ ღარჩენილა ირგანოებზე, პირიქით, მხარში რომ არ ამოგვდგონოდა.

შეასრულო ეროვნული ვალი, როცა თანამემამულენი ასეთი სტრუქტურებით გაცილებენ? აი, თან მაქვს რამდენიმე ბარბადი:

„უდიდესი გაჭირვების ქამს თქვენ ხართ ჩვენი სიცოცხლის დამცველი, საქართველოს გადა-მრჩენელი, აბა თქვენ იცით მაშულიშვილო, დავითისა და თამარის მემკვიდრეო. დარწმუნებული ვართ სიცოცხლესაც არავინ დაზოგავთ საქართველოს გაღასარჩენად“.

ალბანის სამეგრელო ფაბრიკის სახელით დარაიკო ფრუიძე.

„მეორეხარის თანამემამულენო! გისურვებთ ქართველი ერის სამართლიან ბრძოლაში გამარჯვებას. ცაგერის შემნახველი სალაროს კოლექტივი მუდამ თქვენს გვერდითაა.“

„მამულის დამცველნო, მიიღეთ უსასტოლო პედაგოგების, საექიმო უბნისა და სასოფლო-საბჭოს ეს მცირედი ყურადღება თანადგომის ნიშნად.

გვიგულვით თქვენთან სამართლიან ბრძოლაში, გვარავდეთ ქართველი დედების ლოცვა კურთხევა.

მეტრზე გაგიმარჯვდეთ, მშვიდობით და ჯანრთელი დავგობრუნდით“.

„გიგზავნით ჩემს პატარა მოსაკითხს საირმიდან, ალბანის საშუალო სკოლის მეათე კლასის მოსწავლე ნანა ხეცურიანი“.

ბეგრია ასეთი ბარბათი, ნინდა ჩემი კოლეგების სახელით ყველას საჯაროდ ხმამაღლა ვუთხრა მადლობა.

საუბარი გაგვიგრძელდა. ბოლოს მოგხდით, ხვალ ისევ ნივე-მგზავრებით. რა ვიცი აბა, ან გავიმარჯვებთ, ან...

გავიმარჯვებთ. სიმაართლე უსათუოდ გაინარჯვებს!

საუნჯა

სანახაობათშორის, მსოფლიოში დღეს მუზეუმები ერთ-ერთ პირველ ადგილზე არიან. ისინი სხვა სანახაობისაგან იმით განსხვავდებიან, რომ ხალხში მეცნიერული ცოდნის პრაპაგანდას პოპულარული ფორმით ატარებენ. დღეს დღემდეა 20.000 სახელმწიფო მუზეუმი, მათ შორის 2000-ზე მეტი ამერიკის შეერთებულ შტატებშია და იგი პირველ ადგილზეა, მეორე ადგილზე საბჭოთა კავშირია. ამასთან საზოგადოებრივ საწყისებზე არსებობს ათათბობით მუზეუმები, დღეს ჩვენს ქვეყანაში 30.000-ზე მეტი მარტო სასკოლო მუზეუმი.

მუზეუმებში დაგროვდა მილიონობით ნივთი და პირველწყარო, ხელოვნების ძეგლი და სხვა სახის ექსპონატები—ყველა მათგანს საკუთარი ბიოგრაფია აქვს. მუზეუმებში მათი დაუნჯებელი ბევრი საინტერესო ფაქტია ცნობილი, რაც დავაგმირებულია გაბედული, საქმისმოყვარე ადამიანების

მოღვაწეობასთან. მთელი ქართველი ხალხისათვის ცნობილია ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი. მან ფეხით შემოიარა მთელი საქართველოს ყოველი

კუთხე-კუჩქული. შეძწავლა თურქეთში მდებარე საქართველო და დაღუპვა-განადგურებას გადაარჩინა ათათბობით ისტორიული ძეგლი, ნივთი თუ წერილობითი დოკუმენტი, ხელოვნების ნიმუში და სხვა, ფოტოებში ასახა ყველა ისინი.

ე. თაყაიშვილმა 1910 წელს ლენჩუში მოგზაურობის დროს აღწერა 1000-მდე ნივთი, რომელთა უმრავლესობა დღეს დავარგულია, მაგრამ აღწერის მასალებით შეიძლება მათზე მსჯელობა. ასეთ მოამბეს ადვილად შეეძლო, მის მიერ შეგროვილ მასალებზე კაპიტალური შრომები შეექმნა, მაგრამ იგი ამბობდა—ამას შეზღოვში სხვები გააკეთებენ. ახლა მთავარია, რაც შეიძლება მეტი ნივთი გადავარჩინოთ დაღუპვასო. საბჭოთა ხელისუფლების პირ-

ველ წლებში, როცა ზემოდან მოთხოვით ეკლესიები ინგროდა, იწვებოდა და ისაზოდა საეკლესიო ქონება, ასეთ ვითარებაში გამოჩნდნენ მამაცი ადამიანები

რომლებმაც ათასობით ძტორიული ღირსშესანიშნოა გადაარჩინეს. ერთ-ერთი ასეთი გამოჩენილი პიროვნებაა გიორგი ბოჭორიძე, რაჭველი, სოფელ სხვაიდან, რომლის წინა გვარი ბოჭორიშვილია. იგი თბილისის უნივერსიტეტის ძტორიის ფაკულტეტის პირველი მიღების და პირველი გამოშვების ისტორიკოსია (1918-1922წ.). იგი ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს მუშაობდა რესპუბლიკის ცენტრალურ არქივში, შემდეგ სახელმწიფო მუზეუმის ხელნაწერთა განყოფილებაში—უნევერსიტეტის დამთავრების შემდეგ არქივს თავი დაანება და შეთავსებით მუშაობს განათლება-ის სახელმწიფო კომისარიატის სიძველეთა დაცვის განყოფილებაში. ეს პერიოდი მისდ შეგროვ-

ებითი ნუშაობის ყველაზე ნაყოფიერი ხანაა.

გ. ბოჭორიძის ღვაწლი დიდხანს მივიწყებული იყო როგორც რეპრესირებული პირისა. დღეს

იგი გაციოცხლა უკვე ცნობილმა ისტორიკოსმა ლევან ფრუიძემ.

გ. ბოჭორიძე განათლების სახალხო კომიტეტმა აღჭურვა ყველა საჭირო უფლებით და წან 1923-1926 წლებში მივლინებით თანმიმდევრობით მოიარა კახეთი, იმერეთი, რაჭა-ლეჩხუმი და სამცხე. იგი ყოველდღე, უტრანსპორტობის გამო, ფეხით ათობით კილომეტრს გადიოდა, სოფლებში მუშაობა უჭირდა, მაგრამ მისი სურვილი ეროვნული განძის გადარჩენისა იყო, რომ ამისათვის არ ზოგავდა საკუთარ ძალ-ღონესა და ფულს. ასეთ პიროვნებას ხელმძღვანელები ექვის თვალთ უყურებდნენ—იგი შურისა და დასმენის მსხვერპლი გახდა, 1937 ძეგლი, შეაგროვა 226 ისტორიუ-

წელს დააბატირეს და 1939 წელს დაიღუპა კიდეც.

1923-34 წლებში, სხვადასხვა ექსპედიციების დროს გ. ბოჭორიძემ აღწერა 900 ისტორიული

ლად დიდმნიშვნელოვანი ნივთი, 540 ხელნაწერი, 200 სტამბური ნაბეჭდი წიგნი, 28 წარწერებიანი ქანდაკების ქვა, შეკრიბა 3550 ძველი საბუთი და სხვა. ყველა ეს ეროვნული სიმდიდრე მუზეუმებსა და არქივებს ჩააბარა.

გ. ბოჭორიძემ გარე კახეთიდან ჩამოიტანა და თბილისის უნივერსიტეტის ნუმისმატიკის კაბინეტს ჩააბარა 23 გირვანქა (9 კილოგრამი და 200 გრამი) სპილენძის ფულების კოლექცია, რომელიც მას უფასოდ გადასცა გურჯაანის მოსამართლემ ილია მგვიძემ, მას კი ეს განსი ჩამოურთმევია 2 მექვებისთვის, ამათ კი იგი შეუძენიათ ლეკი მკალავერისაგან. ამ კოლექციის შესწავლით გამოირკვა რომ მონეტების უმრავლესობა გამო-

ჯანდაცვა

მიმდინარე გლობალურმა პროცესებმა ბევრი საჭირობა გამოიწვია. ჯანდაცვის სფეროში უმთავრესი პრობლემა წარმოადგენს დღევანდელ პირობებში, როდესაც ასე გაზრდილია ქვეყნის პოლიტიკური და ეკონომიკური მდგომარეობა, როცა ხალხს უაღრესად დაძაბულ და ნერვულ ატმოსფეროში უწევს ცხოვრება, შრომა, შემოქმედება, სახლში მუშაობა და სხვა. ბევრი და განსაკუთრებით მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვის სამსახურები უფრო მეტად უნდა ზრუნავდნენ ადამიანებზე, რადგან ადამიანთა პლანეტის სიცოცხლე, ყოველივეს შემოქმედია ამ ქვეყნად.

ჯანმრთელობის დაცვა საერთო სახელმწიფო საქმეა. არა მარტო მედიკოსების მუშაობა, არამედ ყველა მოვალეა დიდი ყურადღება დაუთმოს ჯანმრთელობის დაცვის პრობლემათა წარმატებით გადაჭრას, ჯანსაღი ცხოვრების წესის ჩამოყალიბებას.

ჩვენი რაიონული საავადმყოფოს, სოფლის საავადმყოფოებისა და სექციო უბნების კოლექტივებში გაცხოველებული კამათი და მსჯელობა ადამიანთა ჯანმრთელობის დაცვის პრობლემებზე. პრობლემები კი ბევრზე ბევრია და მათი გადაჭრის გზები არც თუ ისე იოლად საპოვნია, მაგრამ აუცილებელია კი არის, რომ ეს დღეს მოხდეს, რადგან მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვის საქმეში ბევრი ნეგატიური მოვლენა დაგროვდა, დღეს მწვავედ შეიგრძნობა ეს მოვლენები და გასაკვირი არ არის, რომ სამედიცინო სამსახურის მუშაები ეძებენ გზებს ჩიხიდან გამოსასვლელად ამჟამად ცაგერის რაიონის მოსახლეობას ემსახურება 1 ცენტრალური, 2 საუბნო საავადმყოფო, 12 საექიმო ამბულატორია, სანქსიონალური, 2 ჯანბუნქტი, 30 საფერწო საბავშვო პუნქტი, ერთი ცენტრალური და 6 საუბნო აფთიაქი. მოსახლეობას სამედიცინო მომსახურებას უწევს 56 ექიმი და 248 მედიკოსი და.

ჩვენი რაიონის ექიმები და მედიკოსები დიდი პასუხისმგებლობითა და კეთილსინდისიერად

ემსახურებიან ჯანმრთელობის დაცვის რთულ, მაგრამ, ამავე დროს მეტად საპატიო საქმეს. ძირითადი პრობლემაა თვითონ ცოდნისა და ენერგიის იმისათვის, რომ მშრომელებს გაუზიარებონ სიცოცხლე. წარმატებები რაიონის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის საქმეში გვაქვს, მაგრამ მიღწეული საკმარისი არ არის, ჯერ კიდევ ბევრი რამ არის გასაკეთებელი მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების სრულყოფის მიზნით.

რეკონსტრუქცია

სამედიცინო დარგის მუშაების უმნიშვნელოფანსი ამოცანაა კიდევ უფრო გააუმჯობესოთ და განავითაროთ ჯანმრთელობის დაცვის ძირითადი პრინციპი — პროფილაქტიკური მუშაობის მეტოდეები დაავადებათა თავიდან ასაცილებლად. ამიტომ განსაკუთრებულ ყურადღებას ვაქცევთ სპეციალიზებული სამედიცინო დახმარების გაფართოებას და განვითარებას, ვცდილობთ ჯანმრთელობის დაცვის პრაქტიკაში მეცნიერების მიღწევების დანერგვას.

რაიონული საავადმყოფო ტიპის ნაგებობა, იგი თავდაპირველად გათვალისწინებული იყო 50 საწოლზე, რომელიც ელემენტარულად ვერ აკმაყოფილებდა რაიონის მოსახლეობის მოთხოვნებს და გადაკეთდა 100 საწოლზე, რის გამოც შეიზღუდა განყოფილებების ოთახები, პრიმიტიული, ვიწრო ოთახშია ლაბორატორია და სხვა სათავსოები.

ბოლო წლებში ბევრი რამ გაკეთდა სამედიცინო დაწესებულებების საჭირო ხელსაწყოებით, აპარატურითა და ინვენტარით აღჭურვისათვის. რაიონული საავადმყოფოში კარგად მოეწყო რენტგენის კაბინეტი, დამონტაჟდა ფლუოროგრაფიული აპარატი, რამაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა რენტგენოლოგიური სამსახური შეძენილ იქნა პალატის მოძრავი რენტგენოაპარატი, რომლითაც მძიმე ავადმყოფებს ადგილზე უტარდებათ გადაღება.

წლების მანძილზე რაიონულმა

ყოფილი არ გვყავდა ანესთეზიოლოგ-რეანიმატოლოგი, რის გამოც ბევრი შემთხვევა იყო, ამჟამად გვყავს აღნიშნული სპეციალისტი და აღარ ფერხდება რთული ოპერაციების გაკეთება. რაიონული საავადმყოფოს წყლით უზრუნველყოფა, ცენტრალური გათბობის სისტემის წესრიგში მოყვანამ ნაყოფიერი შრომის პრობლემა შეუქმნა მედიკოსის მუშაობას, მკვეთრად გააუმჯობესა ავადმყოფთა მოვლის პირობები.

უნდა მივხედო

ები. მიუხედავად სიძნელეებისა კმაყოფილი ვართ რაიონულ რეკონსტრუქციის მიერ კვების პრობლემებით მომარაგებისა. ყოველთვის გვაქვს კარაქი, შაქარი, რძე, კარტოფილი, ხორცი, ხაჭაპური, ხაჭაპური და სხვა.

რაიონული საავადმყოფოს, ლაქანისა და ალაზნის საუბნო საავადმყოფოებს სამკურნალო საშუალებებით კარგად ამარაგებს ცაგერის ცენტრალური აფთიაქი.

ბოლო პერიოდში მიღწეულია დიდებით გარდატეხა მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურებაში. საავადმყოფოებში რაიონულ პოლიკლინიკაში გაუმჯობესდა ავადმყოფთა დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის საქმე. მნიშვნელოვანი ყურადღება ექცევა ომის ინვალიდთა და მონაწილეთა მკურნალობას, დედათა და ბავშვთა სამედიცინო მომსახურების საქმეს, როგორც საავადმყოფოებში, ასევე საექიმო უბნებში. ჩვენს მიერ ყოველდღიურ კონტროლზეა აყვანილი 0-1 წლამდე ბავშვთა ავადობის ყველა შემთხვევა. საბედნიეროდ, გასულ წელს არ გვქონია 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვის გარდაცვალების შემთხვევა.

უფრო ორგანიზებული და სისტემატური ხასიათი მიიღო მედიკოსთა კვალიფიკაციის ამაღლებამ. ექიმთა და სამედიცინო პერსონალის აბსოლუტურმა უმრავლესობამ გაიარა ატესტაცია.

სამწუხაროდ, ჩვენს მუშაობაში არის ხარვეზები და ნაკლოვანებები. მიუხედავად საკადრო პოლიტიკის დადებითად გადაწყვეტილებისა, რენტგენოლოგიური სამსახურის მთავარი პრობლემაა მთავარი ექიმი.

ეტისა, რენტგენოლოგიური სამსახური იყო და კვლავ რჩება სამედიცინო სამსახურის მთავარი პრობლემა. რაიონულ ცენტრალურ საავადმყოფოში არ გვყავს რენტგენოლოგი. ამ სამსახურს ასრულებენ შემთავსებელი ექიმები. გვაქვს დიაგნოსტიკური საშუალებები ესტეოპია, ენდოსკოპია, ვერ ვაკეთებთ ისეთ გამოკვლევებს, როგორიც არის ოსტეოლოგია, რეოვზოგრაფია, არ კეთდება სისტელისა და შარბის ყველა კლინიკური ანალიზი.

რისი ყველა კლინიკური ანალიზი

რაიონული საავადმყოფოს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის ცუდი მდგომარეობის გამოსწორებისათვის დაიწყო რაიონულ ცენტრალურ საავადმყოფოს ძირითად კორპუსზე დამატებითი ხუთსართულიანი კორპუსის მიშენებითი სამუშაოები, უკვე აშენებულია 2 სართული, მაგრამ მშენებლობა მეტისმეტად ჰიანუარდება. ამ მშენებლობის დამთავრება, შენობის ექსპლუატაციაში გაშვება არსებითად გარდაქმნის საავადმყოფოს მატერიალურ-ტექნიკურ ბაზას და დიდად შეუწყობს ხელს ავადმყოფთა მკურნალობის გაუმჯობესებას.

არადაამაგყოფილებელია სტრუქტურული კაბინეტის, სანქსიონალური და ზოგიერთი სხვა სამედიცინო დაწესებულების

მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის, რომლებიც ვერ პასუხობენ სანიტარულ-ტექნიკურ, სანიტარულ-ჰიგიენურ და სამკურნალო პროფილაქტიკურ პარამეტრებს. რაიონული საავადმყოფოები უნდა გახდეს საავადმყოფოს გაფართოების საკითხს, არამედ გაუმჯობესდებოდეს რაიონული ცენტრალური საავადმყოფოსა და სანქსიონალური საავადმყოფოს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა.

პირდაპირ უნდა ვთქვათ, რომ ყველაფერს მატერიალურ-ტექნიკურ ბაზის შეზღუდულობას, ნაღვისტო საშუალებების ნაკლებობას ვერ დავაბრალდებთ. არცთუ იშვიათია დისციპლინის არქონა, ზოგჯერ ჩვენი დაუდევრობით, ზოგიერთთა დაბალი კვალიფიკაციით ვერ ვიყენებთ იმ მინიმალურ შესაძლებლობებსაც კი, რაც ჩვენს ხელთაა. გააქტიურებას მოითხოვს ადმინისტრაციულ საქმიანობაში სამკურნალო, საორგანიზაციო და სამეურნეო დარგები.

ადამიანთა ჯანმრთელობის დაცვის თანამედროვე მოთხოვნათა დონეზე დაყენების საქმეში ბევრი პრობლემა გვაქვს. პრობლემებს ჩვენვე უნდა მივუძღვით, რადგან მათ ჩვენ უკეთესად ვხედავთ, ვიდრე სხვა. უახლეს მომავალში შევადგენთ ჩვენი რაიონის მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამას და მუშაობას ამ პროგრამის მიხედვით წარვმართავთ.

მურმან თოთაძე,
ცაგერის რაიონის და რაიონული საავადმყოფოს მთავარი ექიმი.

სამართლიან რეკონსტრუქციას

უახლოეს ხანში პირველ დამსვენებლებს-მიიღებს ცაგერის მეციტრუსეობის ნეურნოების დასასვენებელი სახლი-პროფილაქტიკური უბნის „მზიურის“ ახალი 8-სართულიანი კორპუსი. (სურათზე). აქ ერთდროულად შევებულა შეიძლება გაატაროს 200-მა კაცმა.

ი. ზოზონიძის ფოტო.
(სადასმინო).

შეგებულია 1200 წელს, თანამედროვე დროს, რომელთაც აქვთ არაბულ-ენოვანი სანიტარული წარწერები: „დღედილი დღედილი, მშენებელი ქვეყნისა და

ეზა მის მეცნიერულ შესწავლას-მომავლის საქმეა.

ამ წიგნის გადამწერის მინაწერი ანდერძი გვაცნობს, რომ თაბორის ოთხთავი გადაწერილია

დადუბვას...

სარწმუნოებისა, თანამედროვე ასული გიორგისა მესია თაყვანისცემლისა.

გ. ბოჭორიძემ ჩვენს მხარეში, ლეჩხუმში მივლინების დროს (1924 წ.) სოფელ თაბორში, ეკლესიის ნანგრევებში იპოვა ხელნაწერი სახარება. მას დღეს თაბორის ოთხთავი ეწოდება და დაცულია ქუთაისის ისტორიულ მუზეუმში. იგი 353 ეტრატის 21X16 სანტიმეტრი ზომის ფურცელს შეიცავს. ჩამოსულია ტყავის ტყავის ხის ყდაში. ბერძნულიდან ნათარგმნი ქართულად და დაწერილია ლამაზი ნუსხასტყური ოქროსფერი ასოებით. სათაურებს აქვს სხვადასხვა სახის ძველი ქართული ორნამენტები ოქროს წყლის მეშვეობით ნაფერი და სხვა. ამ სახარების აღწერილობანი უკვე გამოქვეყნებულია, რაც შეე-

საზღვარგარეთის ქართული კულტურის ცენტრში ანტოქიის ახლოს შავ მთაზე 1060 წელს ბასილი თორელის ხელით.

გ. ბოჭორიძის ბევრი შრომა და ძიება დასჭირდა ცნობილი ლაქობის (ოქურეში) ბრინჯაოს განძის გადასარჩენად. მან ეს ნივთები მოაკვლია ერისტო ნიკოს ძე არქევიძის (ასლანაშვილის) ოჯახში. იგი უპოვნია ერისტოს მამას ნიკოს ტყის გაჩეხვისა და ყორის ალბის დროს ე. წ. „ლაქობის ძირში“. ერისტოსათვის გიორგის 10 მანეთი საკუთარი გიბის ფული მიუცია, დანარჩენი 40 მანეთის გამოგზავნას თბილისიდან შეპირებია. ეს თანხა რომ ეშოვნა, მეცნიერს საგანგებო განცხადებით მიუმართავს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის ივანე ჯავახიშვილისთვის. საბედნიეროდ ამ განცხადებამ შემოგვინახა ეს ფაქტი. დღეს კი მსოფლიოში ცნობილი ლაქობის ეს განძი, როგორც ბრინჯაოს დამუშავების სწორუბიერი ნიმუში, მისი ასაკი 2800 წელია.

ამ განძის შესწავლისას მეცნიერები ფიქრობდნენ, რომ ამ კოლექციას რაღაც აცლია. ჩვენს მიერ იმავე არქევიძის ოჯახში მოძებნილი იქნა ამ განძის ნაწილი, იგი იპოვა ოთარ არქევიძისემ სახლის დაშლის დროს-შედაგება 4 სახის ბრინჯაოს ნივთისაგან, რაზედაც 10 წლის წინ ამავე გაზეთში მცირე ნარკვევი გამოაქვეყნეთ.

გ. ბოჭორიძემ დაღუპვა-განადგურებას გადაარჩინა აგრეთვე ცაგერის ეკლესიის ვაზის ხის კარები, 973 წელს ვერცხლის წარწერებიანი უნიკალური ჯვარი, მეათე საუკუნის ცაგერის მადონა, ხეამლის მთის ეკლესიის ასომთავრული წარწერიანი მეათე საუკუნის ქვა, რომელიც გვაცნობს მანამდე უცნობ სვანთა ერისთავს იოანე ლიპარიძეს და სხვა.

გ. ბოჭორიძემ საკუთარი ფულით დაამზადა ცაგერის ეკლესიის კარები ვაზის კარების შესაცვლელად, მაგრამ ხელისუფლები

არ ანებობდნენ ვაზის კარების ჩამოსხმას, მან ეს წინააღმდეგობაც დასძლია-ვაზის კარები თბილისის მუზეუმში ჩააბარა და იქ ანახება დღესაც.

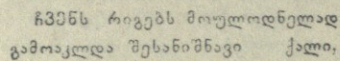
სხვადასხვა ნივთებისა და ექსპონატების შეგროვებაში დიდი ღვაწლი მიუძღვის ცაგერის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის პირველ დირექტორს ვარლამ მახარაბიძეს, მან დაღუპვას გადაარჩინა დღეს კარგად ცნობილი ცაგერის ბრინჯაოს განძი. ვარლამმა გაიგო, რომ სოფელ ზოგის 1937 წლის შემოდგომაზე მიწის პლანტაციის დროს გლეხებმა იპოვეს ნივთები და გაინაწილეს. 1938 წელს კი იანვრიდან ცაგერის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში მუშაობას შეუდგა. ვარლამმა კითხვა-კითხვით მოახერხა ყველა ნაოვნის ნივთის მიკვლევა და შეგროვება (40 ცალი) ნათ შორის არის მუზეუმში შემოსული ბირველი უნიკალური ექსპონატი-ბრინჯაოს მხედარი, ეგვიპტურ-ხეთური ხელოვნების შერეული ნიმუში, რომლის ასაკი 3000 წელია. მანვე გადაარჩინა დიდი ზომის ფერადი ნაქსოვ-ნაქარგი, ერეკლე II-ის დის „ოლიმპიკის“ დედოფლის“ ელისაბედისა, ვარლამმა

გაიგო იგი ეკლესიიდან საკუთარ სახლში გადაუტანია ვინმე მეშველიანს.

ვარლამი შეუთანხმდა რაიონის ხელმძღვანელობას ეს კაცი აეყვანა მუზეუმის ტექნიკურ მუშაკად. ორთავე სოფლებში ერთად დადიოდა და აგროვებდნენ სამუშაოში ნივთებს. გლეხი ხედავდა, რომ კარგი საქმე კეთდებოდა და ერთი წელიც არ იყო გასული, რაც მეშველიანმა ვარლამთან მუშაობა დაიწყო და მან ვარლამი სახლში დაპატიჟა და გადასცა დიდი ზომის ნაქარგი ფეხზე მდგარი ქალის პორტრეტი და თან უთხრა „შენთვის ჩამიბარებია თამარ მეფე“ (მას ასე ეგონა).

ასეთივე ძიებითა და დამატული შრომით შეგროვდა ჩვენს მუზეუმში კოლხური, ა. მაკედონელის, ლიზომახის, ოქტაიანის, ტრაიანის და სხვათა ოჭროს და ვერცხლის მონეტები. აქვანის სათამაშოებიდან იქნა ჩამოსხნილი მე-4 საუკუნის კოლხური ვერცხლის მონეტა. ასევე დაკარგვას იქნა გადაარჩინილი 1971 წელს ანტიკური პერიოდის ცაგერის და 1977 წელს (ნურის ქვეყნ-სამარხი) შერეული განძები და სხვა მრავალი.

ზ. სალინაძე.

ლ. ლაჭუეძიანი დაიბადა ლენინ-
უმის მაზრის სოფელ ტვიშში.

სადაც კი უმუშავებია, გამოირჩეოდა საქმის ცოდნით, მაღალი პასუხისმგებლობით. მისი ღვაწლი და საქმიანობა შეუმჩნეველი არ დარჩენილა. — 1971 წელს მინიჭა რესპუბლიკის დამსახურებული აგრონომის საპატიო წოდება.

ქალთა რაიონული საბჭო.

6. 5006540.

